

Jonge werknemers — Feiten en cijfers

Werkgelegenheid onder jongeren

De Europese Waarnemingspost voor risico's heeft een reeks rapporten opgesteld waarin aspecten met betrekking tot de veiligheid en gezondheid op het werk worden beschreven aan de hand van specifieke risico's, sectoren en groepen werknemers. In deze factsheet wordt een samenvatting gegeven van het rapport over jonge werknemers (1). Dat rapport maakt deel uit van een groter project om opkomende trends en risico's op de werkplek in een vroeg stadium in kaart te brengen. Op die manier kunnen de beschikbare middelen gericht worden ingezet en zijn snellere en effectieve interventies mogelijk.

Deze publicatie is bedoeld om een overzicht te geven van de risico's waaraan jonge werknemers op het werk worden blootgesteld en wat de gevolgen hiervan zijn op zowel de korte als lange termijn. Dat gebeurt aan de hand van een analyse van statistische gegevens en onderzoeken en van geselecteerde casestudies op het gebied van preventie.

Door de vele informatie uit zowel de lidstaten van de Europese Unie als daarbuiten bij elkaar te brengen, wil het Agentschap relevante inzichten verschaffen in de gezondheids- en veiligheidservaringen van jongeren op het werk. Het Agentschap hoopt dat hierdoor een bijdrage wordt geleverd aan een betere bescherming van jongeren in de eerste fase van hun tewerkstelling en daardoor ook aan een betere gezondheid gedurende de rest van hun loopbaan.

Werkgelegenheid onder jongeren in de EU-25

Het percentage jonge werknemers neemt in vrijwel alle lidstaten af. Dat is niet alleen een gevolg van de dalende geboortecijfers, maar zou ook een indicatie kunnen vormen van het feit dat er meer nadruk op onderwijsactiviteiten wordt gelegd, die bovendien meer tijd in beslag nemen. Daarnaast zijn jonge werknemers gevoeliger voor economische recessies — werkgevers reageren op economische spanningen door minder jonge werknemers aan te nemen.

In 2005 had ongeveer 193,8 miljoen mensen een baan in de EU-25, waaronder 20,4 miljoen jonge werknemers (2). Dat betekent dat de beroepsbevolking voor 10,5 % uit jonge werknemers bestond. Het arbeidsparticipatiepercentage (3) (EU-25) voor jonge werknemers bedroeg in 2005 36,3 %. Voor de bevolking in de leeftijd van 15-64 jaar was dat percentage 63,6 %.

Het werkloosheidspercentage in de EU-25 onder jongeren bedroeg 18,7 %; twee keer zo hoog als het totale werkloosheidscijfer (9,0 %). Ondanks de steeds meer vergrijzende bevolking zijn de werkloosheidspercentages onder jonge werknemers in veel lidstaten van de EU de afgelopen jaren toegenomen. Er bestaan ook aanzienlijke verschillen tussen regio's: in twee derde deel van de regio's in de EU-25 is het werkloosheidscijfer onder jongeren ten minste twee keer zo hoog als het totale werkloosheidscijfer. De regionale werkloosheidspercentages voor jonge mensen lopen uiteen van 6,2 tot 59,1 %.

Een succesvolle integratie van jonge mensen op de arbeidsmarkt is echter van essentieel belang voor zowel de samenleving als het bedrijfsleven. Daarnaast

is dit ook van groot belang voor de jongeren zelf en voor de eigen controle op hun leven, gezondheid en welbevinden.

Tijdelijk, deeltijd- en weekendwerk en ploegdiensten

In vergelijking met de totale beroepsbevolking werkten werknemers tussen 15-24 jaar in 2005 minder in voltijd (92 tegenover 72 %), vaker op basis van tijdelijke contracten (14 tegenover 39 %) en vaker in loondienst (83 tegenover 94 %). Gezien de informele werkregelingen die gebruikelijk zijn onder jongeren (bijv. vrijwilligerswerk, werken in een familiebedrijf, leercontracten) is het echter moeilijk om de term werkgelegenheid precies te definiëren.

Veel deeltijdwerkers in de EU-25 zijn jonger dan 25 jaar: Van de jonge werknemers in de EU-25 heeft 37,5 % een tijdelijk contract. De betreffende percentages lopen uiteen van 6,8 % in Ierland tot 59,4 % in Spanje.

Uit de gegevens over uitzendwerk (4) blijkt dat mensen met een tijdelijk arbeidscontract ten opzichte van werknemers met een vaste aanstelling minder toegang hebben tot opleidingsmogelijkheden en minder kans krijgen om hun kennis en vaardigheden via een langetermijnplan te ontwikkelen. Deeltijdwerkers hebben ook minder invloed op de volgorde van taken, het werktempo en de werkmethode, stellen lagere eisen aan het werk en worden minder goed geïnformeerd over de risico's op het werk.

In 2005 had één op de vier jonge werknemers een deeltijdbaan. Het percentage deeltijdwerk neemt overigens nog steeds toe. Uit onderzoek naar deeltijdwerk in Europa blijkt dat er bij deze arbeidsvorm minder mogelijkheden zijn voor opleiding en loopbaanontwikkeling (5). Daarnaast zijn het salarisoniveau en de socialezekerheidsvoorzieningen vaak lager en zijn de werkzaamheden doorgaans monotoon van aard.

Bovendien werkt meer dan de helft van de jonge werknemers minimaal één zaterdag per maand. Jonge werknemers draaien ook vaker ploegdiensten.

Waar werken jonge werknemers?

Uit een opsplitsing naar sectoren blijkt dat het grootste percentage jonge werknemers in de EU-25 in de horeca (22,7 %) en de handel (16,3 %) werkt. In 20 van de 25 lidstaten is de horeca de grootste werkgever van jonge werknemers terwijl deze sector in alle lidstaten in de top drie van werkgevers staat.

Deze verdeling heeft belangrijke consequenties voor de veiligheid en gezondheid van jonge mensen op het werk vanwege het specifieke scala aan potentieel schadelijke omstandigheden die kenmerkend zijn voor deze sectoren (zoals een lage salariering, tijdelijk seizoenwerk, slechte arbeidsomstandigheden en fysiek zwaar werk). In 2005 waren jonge werknemers in de EU-25 vooral actief als dienstverlenend personeel (5,2 miljoen) en als vakmensen of ambachtsleden (3,6 miljoen). Kantoorpersoneel (2,7 miljoen), staat samen met technici en verwante hogere beroepen op de derde plaats (2,7 miljoen), op de voet gevolgd door de ongeschoolde beroepen (2,5 miljoen). Die verdeling over beroepen vertoont tussen de lidstaten slechts kleine verschillen. Tussen 2000 en 2005

(1) <http://osha.europa.eu/publications/reports/7606507>

(2) Jonge werknemers: 15-24 jaar oud.

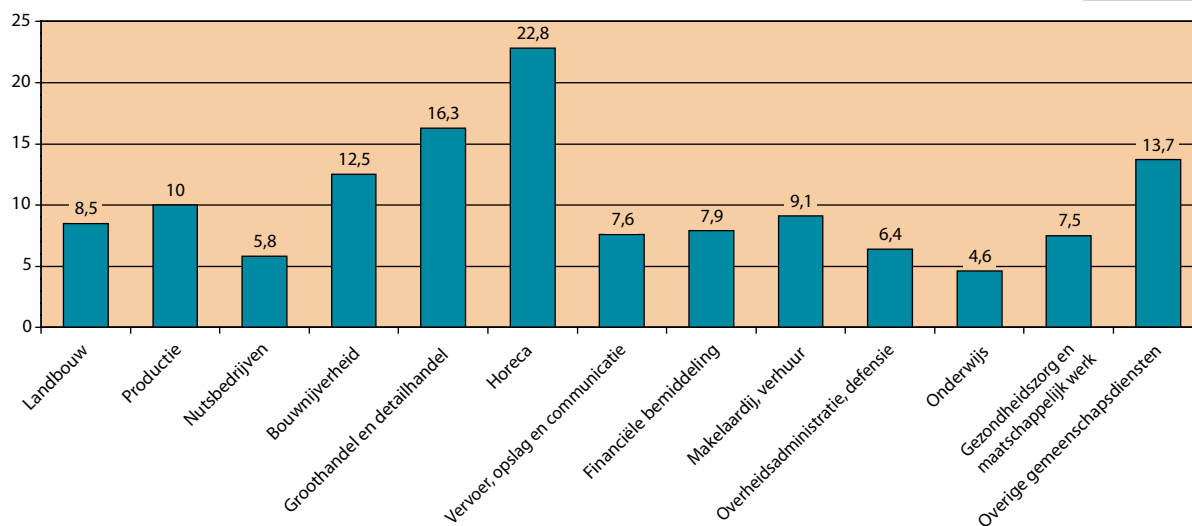
(3) Het arbeidsparticipatiepercentage weerspiegelt het totale aantal personen met een baan uitgedrukt als een percentage van de populatie in die leeftijdsgroep.

(4) Goudswaard, A., Andries, F., „Employment status and working conditions” (Werkgelegenheidsstatus en arbeidsomstandigheden)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0208.htm>

(5) Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden, Dublin. „Part-time work in Europe”, 2005. (Deeltijdwerk in Europa)

<http://www.eurofound.eu.int/ewco/reports/TN0403TR01/TN0403TR01.pdf>

Percentage jonge werknemers per sector, EU-25, 2005, Arbeidskrachtenenquête

heeft de grootste toename onder jonge werknemers zich voorgedaan onder het dienstverlenend personeel en onder winkelbedienden, verkopers en marktkramers (+ 0,38 miljoen).

Veel van deze sectoren en beroepen worden gekenmerkt door een grote kans op ongevallen, blootstelling aan veel risico's op de werkplek en, wat de dienstverlenende beroepen betreft, zware arbeidsomstandigheden.

Verschillen tussen mannen en vrouwen

Net als bij de beroepsbevolking in het algemeen is er ook onder jonge werknemers sprake van sekseverschillen. Zo werken er meer jonge mannen dan jonge vrouwen: in 2005 waren in de EU-25 11,1 miljoen jonge mannen en 9,3 miljoen jonge vrouwen aan het werk. Toch is het moeilijk om gegevens te achterhalen over verschillen tussen jonge mannen en vrouwen wat de blootstelling aan risico's en de gezondheidssituatie betreft.

© Hasse Eriksson

Sekseverschillen leveren een aanzienlijke bijdrage aan de mate van blootstelling aan uiteenlopende risico's en daardoor ook aan verschillen in de gezondheidssituatie. Het personeel in kapsalons bestaat bijvoorbeeld voornamelijk uit vrouwen (87%). In de ongeveer 400 000 kapsalons in Europa werken meer dan één miljoen mensen. Deze sector wordt ook gekenmerkt door een jonge beroepsbevolking: 83% van de nieuwe werknemers in deze branche is jonger dan 26 jaar en 56% is zelfs jonger dan 19. Dat betekent dat vrijwel alle risicofactoren voor kapsters/kappers automatisch ook relevant zijn voor jonge werknemers. De grootste gezondheidsproblemen in deze sector — huidproblemen, astma en spier- en skeletaandoeningen — komen dan ook vooral op het bord van jonge vrouwen terecht.

Er is meer onderzoek nodig om:

- een profiel samen te stellen van de risico's die jonge werknemers lopen en van de mate van blootstelling aan bepaalde factoren op de werkplek zoals gevaarlijke stoffen (meer in het bijzonder biologische agentia, carcinogenen en de schadelijke stoffen van printers e.d.) geluid en trillingen, fysiek zware werkomstandigheden en psychosociale risico's;
- het belang van specifieke risico's te beoordelen in sectoren waar veel jonge werknemers actief zijn, met een speciale nadruk op de dienstensectoren;
- de sekseverschillen te evalueren en het relatieve belang in kaart te brengen van de verschillende risico's die jonge mannen en vrouwen lopen;
- voorlichting, opleiding en preventie af te stemmen op de verschillen die in het kader van bovengenoemde punten zijn geconstateerd en om rekening te kunnen houden met diversiteitsaspecten, bijvoorbeeld met betrekking tot jonge werkende migranten;
- te waarborgen dat er bij opleidingen zonder formeel diploma of certificaat (wat steeds vaker voorkomt bij vrouwelijke werknemers in bijvoorbeeld dienstensectoren zoals de thuiszorg) ook aandacht wordt besteed aan de veiligheid en gezondheid op het werk (OSH);
- een gericht en effectief beleid te kunnen voeren om de kans op werkgerelateerde ongevallen onder jonge werknemers te reduceren. In dit verband zou een samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen (bijv. volksgezondheid, bestrijding van kinderarbeid, verkeersveiligheid) ook een positieve bijdrage kunnen leveren;
- voorlichtingsactiviteiten te ontwikkelen om de aandacht voor OSH op alle niveaus van het reguliere onderwijs te vergroten.

Meer informatie

Dit rapport maakt onderdeel uit van de jaarlijkse campagne van het Agentschap onder de titel „Europese Week voor veiligheid en gezondheid op het werk“. In 2006 was die campagne gericht op de bescherming van jonge mensen op het werk. Onder het motto „Start veilig“ hebben meer dan dertig landen actief deelgenomen aan de grootste OSH-campagne in Europa ter bescherming van jonge werknemers.

Voor een samenvatting van de informatie over de blootstelling aan risico's en de gevolgen voor de gezondheid van jonge werknemers wordt verwezen naar factsheet 70: **Jonge werknemers — Feiten en cijfers: blootstelling aan risico's en gezondheidseffecten.**

Meer informatie over de veiligheid van jonge werknemers op het werk is beschikbaar op: <http://ew2006.osha.europa.eu/>.

Europees Agentschap voor veiligheid en de gezondheid op het werk

Gran Vía, 33. E-48009 Bilbao

Tel. (+34) 94 479 43 60, fax (+34) 94 479 43 83

E-mail: information@osha.europa.eu